

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

คณิตศาสตร์ ป.3

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 2

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียง

จิรวรรณ วรยศ

ผู้ตรวจ

อำนาจ นฤฤทธิ์
อัญติกา ทั้งทอง
สมจิต กิจเนลา

บรรณาธิการ

บุญธรรม ทั้งทอง

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท สรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด
1518/7 ถนนประชาราษฎร์ 1 แขวงวงศ์สว่าง เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10800
โทรศัพท์ : 0-2587-7972, 0-2586-0948, 0-2587-9322-26
โทรสาร : 0-2044-4472
E-mail : sst1081009@yahoo.com

พิมพ์ครั้งที่ 1

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ISBN : 978-616-7768-46-5

ปีที่พิมพ์ 2563

จำนวนที่พิมพ์ 10,000 เล่ม

องค์ประกอบต่าง ๆ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

๒๕๖

เป็นตัวชีวิตที่สอดคล้อง
ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้

เป็นเป้าหมายสำคัญที่ต้องการ
ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
หลังจากจบการเรียนรู้
ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ทบทวนความรู้

เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียน
มีความพร้อมก่อนเข้าสู่เนื้อหา
และทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน

เนื้อหา

เป็นเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการสังเกต สรุปความรู้และนำเสนอตัวอย่าง เพื่อให้ให้นักเรียน เข้าใจมากขึ้น

ชื่อหน่วยการเรียนรู้

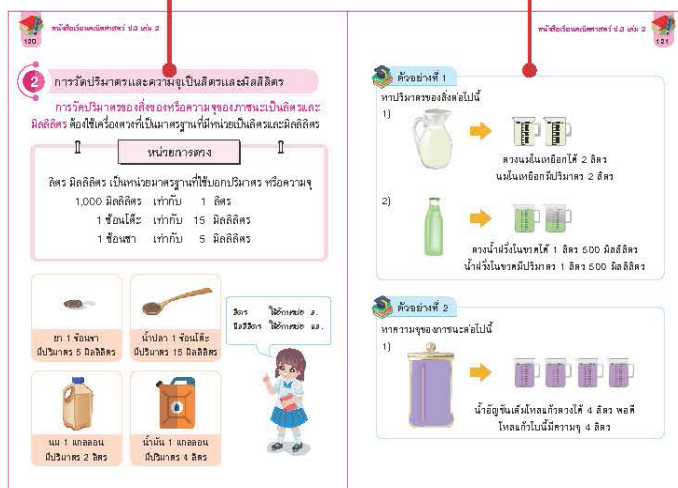
เป็นชื่อของหน่วยการเรียนรู้
ที่สอดคล้องกับเนื้อหา

ภาพประกอบ
หน่วยการเรียนรู้

เป็นภาพประกอบ
ที่นำเข้าสู่เนื้อหา
ในหน่วยการเรียนรู้

แผนผังสาระการเรียนรู้

เป็นการกำหนดเนื้อหา
แต่ละส่วนของ
หน่วยการเรียนรู้

เป็นกิจกรรมทำใจเนื้อหา
เพื่อเสริมสร้างทักษะและพัฒนา
กระบวนการคิด

เป็นคำถามที่ทำให้นักเรียน
มีความคิดต่อยอด

เป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียน

มีความคิดรวบยอด
ด้วยกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน

เป็นการสรุปใจความสำคัญของเนื้อหา
ในหน่วยการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้
เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้นั้น

หน้า 131 จาก 131 หน้า

131

กิจกรรมเสริมทักษะที่ 4

1. เปรียบเทียบปริมาณของของต่อไปนี้ว่ามีความแตกต่างกันมากหรือน้อยเท่ากัน 1 ลิตร

1) น้ำดื่มขวดเล็ก 400 มิลลิลิตร	2) ยาน้ำโสม 1,200 มิลลิลิตร
3) น้ำชาตรา 500 มิลลิลิตร	4) แยมสด 1,800 มิลลิลิตร
5) น้ำดื่มเย็น 800 มิลลิลิตร	6) ชาชาวดม 1,500 มิลลิลิตร
7) น้ำชาดอก 1,100 มิลลิลิตร	8) น้ำดื่มกีฬา 250 มิลลิลิตร
9) น้ำชาชาตรา 750 มิลลิลิตร	10) น้ำดื่ม 800 มิลลิลิตร

2. เปรียบเทียบปริมาณของของต่อไปนี้

น้ำดื่มขวดเล็ก 2 ลิตร

3)

น้ำดื่ม 1 ลิตร 200 มิลลิลิตร

น้ำดื่ม 3 ลิตร

4)

น้ำดื่ม 1 ลิตร 250 มิลลิลิตร

[illegible][illegible]

หน้าเปิดเรียนเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒

120

กิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้

จับคู่ปริมาตรกับภาชนะบรรจุให้ถูกต้อง

1) 1000 ml

2) 250 ml

3) 700 ml

4) 120 ml

5) 200 ml

ก)

ข)

ค)

ง)

จ)

คำถามชวนคิด

1. ใช้วิธีใด ตรวจสอบ น้ำป้อนขวดเพื่อซื้อน้ำจืด
2. นักป้อนใช้วิธีใดในการบอกปริมาณโดยไม่ใช้เครื่องมือ

เป็นกิจกรรมเพื่อทบทวนความรู้
ที่ได้รับจากหน่วยการเรียนรู้

เป็นคำถามกระตุ้นความคิด
เพื่อให้นักเรียนฝึกคิดวิเคราะห์
จากคำถามที่สอดคล้องกับ
เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 2 นี้ จัดทำขึ้นสำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมกับระดับชั้น ฝึกทักษะกระบวนการคิด เรียนรู้เนื้อหาสาระที่บูรณาการกับชีวิตจริง ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างครบถ้วนตามหลักสูตร

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 2 มี 7 หน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย การทบทวนความรู้ เนื้อหา กิจกรรมระหว่างเรียน กิจกรรมเสริมทักษะ สรุปสาระสำคัญ และกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้

บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่มนี้จะเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการสร้างเสริมคุณภาพผู้เรียน

บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เศษส่วน

2

ทบทวนความรู้

3

1. การเขียนและอ่านเศษส่วนที่ตัวเศษน้อยกว่าหรือเท่ากับตัวส่วน 4
2. การเปรียบเทียบเศษส่วน 11
3. การเรียงลำดับเศษส่วน 16
4. การบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน 18
5. โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน 24

สรุปสาระสำคัญ

34

กิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้

35

คำถามชวนคิด

35

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เงิน

36

ทบทวนความรู้

37

1. การบอกจำนวนเงิน 38
2. การเขียนจำนวนเงินโดยใช้จุด 43
3. การเปรียบเทียบจำนวนเงินและการแลกเงิน 46
4. การอ่านและเขียนบันทึกรายรับ รายจ่าย 50
5. โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับเงิน 55

สรุปสาระสำคัญ

58

กิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้

59

คำถามชวนคิด

59

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การวัดความยาว

60

ทบทวนความรู้

61

1. การเลือกเครื่องวัดความยาวที่เหมาะสม 62
2. การวัดความยาวเป็นเซนติเมตรและมิลลิเมตร เมตร และเซนติเมตร กิโลเมตรและเมตร 66
3. การคาดคะเนความยาวเป็นเมตรและเป็นเซนติเมตร 74

4. การเปรียบเทียบความยาวโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยความยาว	78
5. โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับความยาว	86
สรุปสาระสำคัญ	90
กิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้	91
คำถามชวนคิด	91

หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 การวัดน้ำหนัก

ทบทวนความรู้	93
1. การเลือกเครื่องชั่งที่เหมาะสม	94
2. การวัดน้ำหนักเป็นกิโลกรัมและขีด กิโลกรัมและกรัม	97
3. การคาดคะเนน้ำหนักเป็นกิโลกรัมและขีด	100
4. การเปรียบเทียบน้ำหนักโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างกิโลกรัมกับกรัม เมตริกตันกับกิโลกรัม	102
5. โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนัก	108
สรุปสาระสำคัญ	112
กิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้	113
คำถามชวนคิด	113

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การวัดปริมาตร

ทบทวนความรู้	115
1. การเลือกเครื่องตวงที่เหมาะสม	116
2. การวัดปริมาตรและความจุเป็นลิตรและมิลลิลิตร	120
3. การคาดคะเนปริมาตรและความจุเป็นลิตร	125
4. การเปรียบเทียบปริมาตรและความจุโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างลิตรกับมิลลิลิตร ซ้อนชา ซ้อนโต๊ะ ถ้วยตวงกับมิลลิลิตร	128
5. โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับปริมาตรและความจุที่มีหน่วยเป็นลิตรและมิลลิลิตร	133

สารบัญ

สรุปสาระสำคัญ	138
กิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้	139
คำถามชวนคิด	139

หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 เวลา 140

ทบทวนความรู้ 141

1. การบอกเวลาเป็นนาฬิกาและนาที 142
2. การเขียนบอกเวลาโดยใช้มหัพภาค (.) หรือทวิภาค (:) และการอ่าน 145
3. การบอกระยะเวลาเป็นชั่วโมงและนาที 147
4. การเปรียบเทียบระยะเวลาโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่าง ชั่วโมงกับนาที 150
5. การอ่านและการเขียนบันทึกกิจกรรมที่ระบุเวลา 154
6. โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับเวลาและระยะเวลา 157

สรุปสาระสำคัญ	162
กิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้	163
คำถามชวนคิด	163

หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล 164

ทบทวนความรู้ 165

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจำแนกข้อมูล 167
2. การอ่านและการเขียนแผนภูมิรูปภาพและหาคำตอบจาก โจทย์ปัญหา 172
3. การอ่านและการเขียนตารางทางเดียวและหาคำตอบจาก โจทย์ปัญหา 176

สรุปสาระสำคัญ	180
กิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้	181
คำถามชวนคิด	181

บรรณานุกรม 182

ตัวชี้วัด

1. บอก อ่าน และเขียนเศษส่วนแสดงปริมาณสิ่งต่างๆ และแสดงสิ่งต่างๆ ตามเศษส่วนที่กำหนด (ค 1.1 ป.3/3)
2. เปรียบเทียบเศษส่วนที่ตัวเศษเท่ากัน โดยที่ตัวเศษน้อยกว่าหรือเท่ากับตัวส่วน (ค 1.1 ป.3/4)
3. หาผลบวกของเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากันและผลบวกไม่เกิน 1 และหาผลลบของเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน (ค 1.1 ป.3/10)
4. แสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากันและผลบวกไม่เกิน 1 และโจทย์ปัญหาการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน (ค 1.1 ป.3/11)

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอก อ่าน และเขียนเศษส่วนแสดงปริมาณของสิ่งต่างๆ
2. เปรียบเทียบเศษส่วน
3. หาผลบวก ผลลบของเศษส่วน
4. แก้โจทย์ปัญหาการบวก การลบเศษส่วน

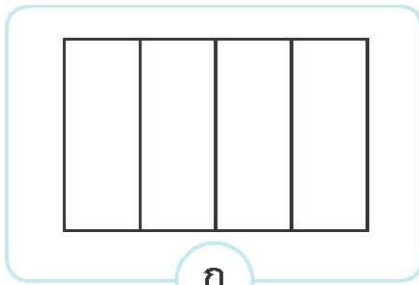
แผนผังสาระการเรียนรู้

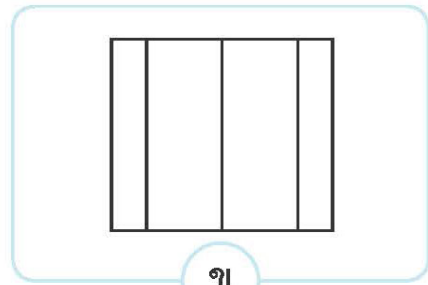

ทบทวนความรู้

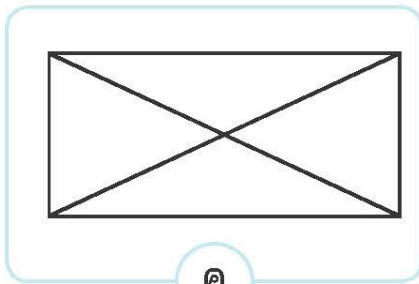
พิจารณารูปแล้วตอบคำถาม

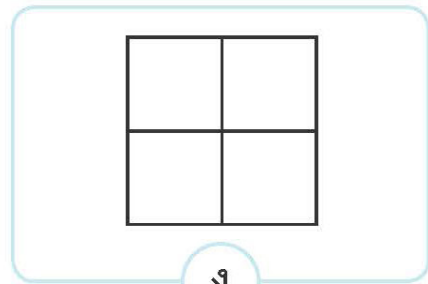
ก

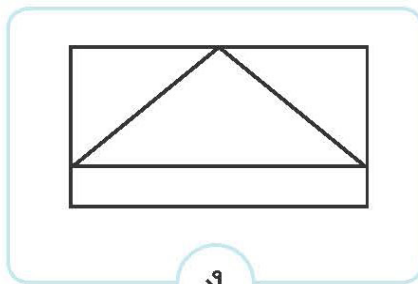
ข

ค

ง

จ

1. รูป ก แบ่งเป็นกี่ส่วน แต่ละส่วนเท่ากันหรือไม่
2. รูป ข แบ่งเป็นกี่ส่วน แต่ละส่วนเท่ากันหรือไม่
3. รูปใดบ้างที่แต่ละส่วนเท่ากัน
4. รูปใดบ้างที่แต่ละส่วนไม่เท่ากัน

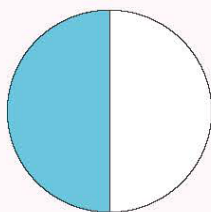
1

การเขียนและอ่านเศษส่วนที่ตัวเศษน้อยกว่าหรือเท่ากับตัวส่วน

1.1 เศษส่วนจากสิ่งของหนึ่งสิ่ง

พิจารณาเศษส่วนต่อไปนี้

1.

วงกลม 1 วง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน เท่าๆ กัน

ส่วนที่ระบายสีเป็น 1 ใน 2 ของวงกลม

เขียนแทนด้วย $\frac{1}{2}$ อ่านว่า **เศษหนึ่งส่วนสอง**

1 เป็น **ตัวเศษ** 2 เป็น **ตัวส่วน**

- 1 ← แทนจำนวนส่วนที่ระบายสี และเรียกว่า ตัวเศษ
- ← เส้นคั่นเศษส่วน
- 2 ← แทนจำนวนส่วนที่แบ่งทั้งหมด และเรียกว่า ตัวส่วน

2.

รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า 1 รูป แบ่งออกเป็น 3 ส่วน เท่าๆ กัน

ส่วนที่ระบายสีเป็น 1 ใน 3 ของรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

เขียนแทนด้วย $\frac{1}{3}$ อ่านว่า **เศษหนึ่งส่วนสาม**

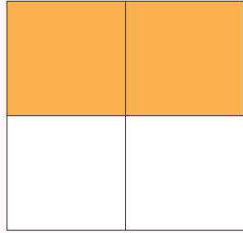
1 เป็น **ตัวเศษ** 3 เป็น **ตัวส่วน**

- 1 ← แทนจำนวนส่วนที่ระบายสี และเรียกว่า ตัวเศษ
- ← เส้นคั่นเศษส่วน
- 3 ← แทนจำนวนส่วนที่แบ่งทั้งหมด และเรียกว่า ตัวส่วน

3.

 $\frac{2}{4}$ ← แทนจำนวนส่วนที่ระบายสี

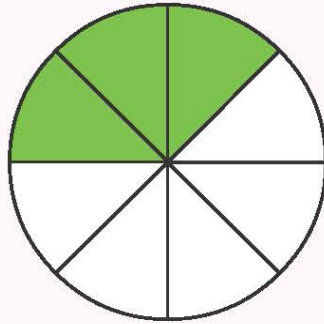
 $\frac{2}{4}$ ← แทนจำนวนส่วนที่แบ่งทั้งหมด

รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 1 รูป แบ่งออกเป็น 4 ส่วน เท่าๆ กัน
ส่วนที่ระบายสีเป็น 2 ใน 4 ของรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส

เขียนแทนด้วย $\frac{2}{4}$ อ่านว่า **เศษสองส่วนสี่**

2 เป็น **ตัวเศษ** 4 เป็น **ตัวส่วน**

4.

พิจารณาความหมายของเศษส่วน
กันต่อนะคะ

วงกลม 1 วง แบ่งออกเป็น 8 ส่วน เท่าๆ กัน
ส่วนที่ระบายสีเป็น 3 ใน 8 ของวงกลม

เขียนแทนด้วย $\frac{3}{8}$ อ่านว่า **เศษสามส่วนแปด**

3 เป็น **ตัวเศษ** 8 เป็น **ตัวส่วน**

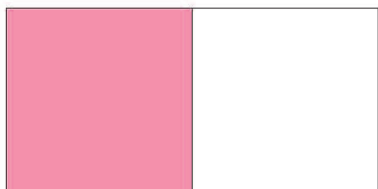

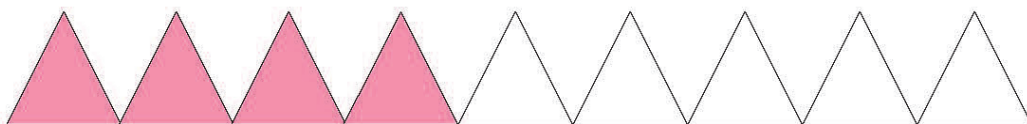
กิจกรรมเสริมทักษะที่ 1

เขียนและอ่านเศษส่วนแทนส่วนที่ระบายสีของรูปที่กำหนดให้

1.

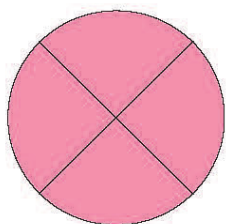
2.

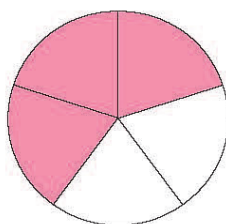
3.

4.

5.

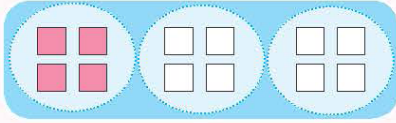

1.2 เศษส่วนจากสิ่งของหนึ่งกลุ่ม

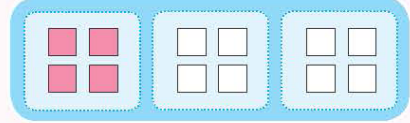
พิจารณาเศษส่วนต่อไปนี้

1.

รูปสี่เหลี่ยม 12 รูป แบ่งเป็น
3 กลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน
รูปสี่เหลี่ยมที่ระบายสีเป็น $\frac{1}{3}$
ของรูปสี่เหลี่ยมทั้งหมด
เขียนแทนด้วย $\frac{1}{3}$
อ่านว่า เศษหนึ่งส่วนสาม
1 เป็นตัวเศษ
3 เป็นตัวส่วน

2.

รูปสี่เหลี่ยมที่ระบายสีมี 4 รูป
จากทั้งหมด 12 รูป
เขียนแทนด้วย $\frac{4}{12}$
อ่านว่า เศษสี่ส่วนสิบสอง
4 เป็นตัวเศษ
12 เป็นตัวส่วน
จะสังเกตได้ว่า ทั้งสองรูปมีส่วนที่
ระบายสีเท่ากัน ดังนั้น $\frac{1}{3} = \frac{4}{12}$

3.

ดวงดาว 15 ดวง แบ่งเป็น
5 กลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน
ดาวที่ระบายสีเป็น 3 ใน 5
ของดาวทั้งหมด
เขียนแทนด้วย $\frac{3}{5}$
อ่านว่า เศษสามส่วนห้า
3 เป็นตัวเศษ
5 เป็นตัวส่วน

4.

รูปดาวที่ระบายสีมี 9 ดวง
จากทั้งหมด 15 ดวง
เขียนแทนด้วย $\frac{9}{15}$
อ่านว่า เศษเก้าส่วนสิบห้า
9 เป็นตัวเศษ
15 เป็นตัวส่วน
จะสังเกตได้ว่า ทั้งสองรูปมีส่วนที่
ระบายสีเท่ากัน ดังนั้น $\frac{3}{5} = \frac{9}{15}$

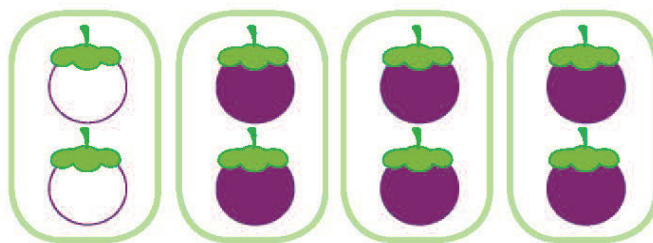
กิจกรรมเสริมทักษะที่ 2

เขียนและอ่านเศษส่วนแทนส่วนที่ระบายสีของรูปที่กำหนดให้

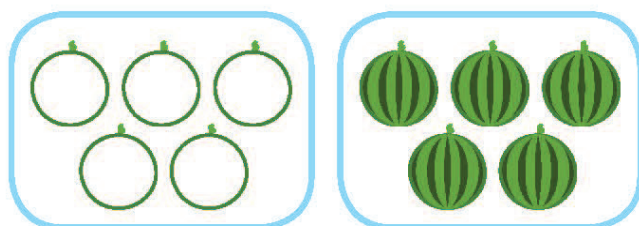
1.

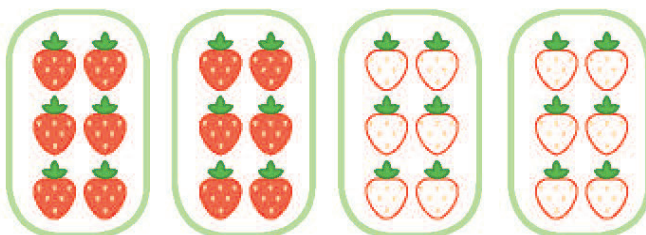
2.

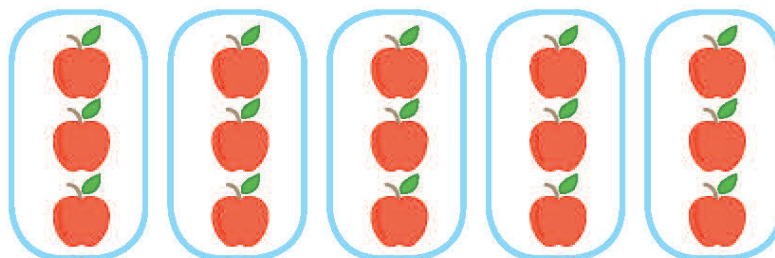
3.

4.

5.

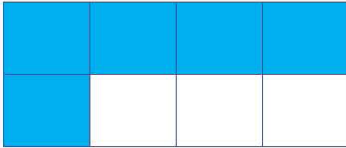

1.3 การเขียนและการอ่านเศษส่วนที่ตัวเศษน้อยกว่าหรือเท่ากับตัวส่วน

พิจารณาการเขียนและการอ่านเศษส่วนที่ตัวเศษน้อยกว่าตัวส่วนต่อไปนี้

1.

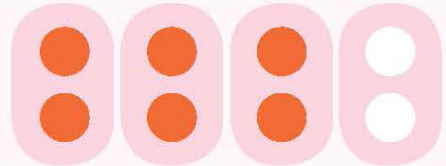

ส่วนที่ระบายสีเป็น 5 ใน 8

เขียนแทนด้วย $\frac{5}{8}$

อ่านว่า **เศษห้าส่วนแปด**

2.

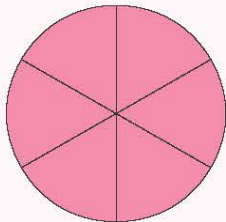
ส่วนที่ระบายสีเป็น 3 ใน 4

เขียนแทนด้วย $\frac{3}{4}$

อ่านว่า **เศษสามส่วนสี่**

พิจารณาการเขียนและการอ่านเศษส่วนที่ตัวเศษเท่ากับตัวส่วนต่อไปนี้

1.

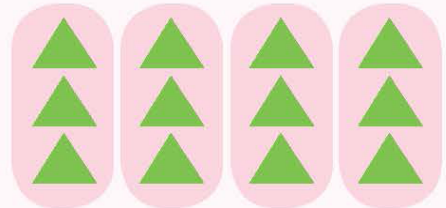

ส่วนที่ระบายสีเป็น 6 ใน 6

เขียนแทนด้วย $\frac{6}{6}$

อ่านว่า **เศษหกส่วนหก**

2.

ส่วนที่ระบายสีเป็น 4 ใน 4

เขียนแทนด้วย $\frac{4}{4}$

อ่านว่า **เศษสี่ส่วนสี่**

$\frac{6}{6}$ เท่ากับ 1
และ $\frac{4}{4}$ เท่ากับ 1
นะครับ

ข้อชวนคิด

ศูนย์ หรือเลขโดด 0 เป็นตัวส่วนของเศษส่วนได้หรือไม่

กิจกรรมเสริมทักษะที่ 3

1. เขียนและอ่านเศษส่วนจากจำนวนที่กำหนดให้

1) 3 ใน 5

2) 4 ใน 6

3) 7 ใน 15

4) 19 ใน 30

5) 77 ใน 100

6) 10 ใน 10

2. อ่านและเขียนเศษส่วนแทนส่วนที่ระบายสีของรูปที่กำหนดให้

